SÂLİH BİN BEŞÎR EL-MÜRRÎ

Tabiîn devrinde Basra'da yetişen meşhûr hadîs ve fıkıh âlimlerinden. Adı, Sâlih bin Beşîr bin Veda' bin Ebî Ek'as el-Basrî'dir. "Mürrî" lakabı ile de tanınmaktadır. Künyesi Ebû Bişr'dir. Basra'da doğdu. Orada ilim öğrendi. Hadîs, fıkıh ve kırâat ilimlerinde yüksek bir âlim oldu. Halife Mehdî onu Bağdâd'a götürdü. 176 (m. 792) târihinde Bağdâd'da vefât etti.

Sâlih bin Beşîr, hadîs ilminde büyük bir âlimdi. Tabiînin büyüklerinden Muhammed bin Sîrîn, Bükeyr bin Abdullah, Hişâm bin Hısân, Katâde bin Diâme ve daha pek çok âlimden ilim aldı ve hadîs-i şerîf rivâyet etti. Kendisinden de, Şücâ' bin Ebî Nasr-ı Belhî Süreyc bin Nu'man, Affân bin Müslim, Yûnus bin Muhammed ve daha birçok âlim ilim öğrendi ve hadîs-i şerîf rivâyetinde bulundu. Rivâyet ettiği hadîs-i şerîfler, Sünen-i Tirmizî ve Sünen-i Ebû Dâvûd da yer almaktadır.

Sâlih bin Beşîr, Basra'daki âlimlerden ilim alıp yetiştikten sonra, halife Mehdî kendisini Bağdâd'a da'vet edip getirtti. Bağdâd halkı kendisinden çok istifâde etti. Halife'nin âlimlere hürmeti ve ikramı çoktu. Sâlih el-Mürrî'nin Bağdâd'a gelişinde, halife onu daha yolda iken karşıladı. Sonra veliahdı olan iki oğluna (Mûsâ ve Hârûn'a): "Kalkınız! Büyüğünüzü hayvandan indiriniz!" diye emretti. Kendisine böyle iltifât edildiğini görünce, bundan çok sıkıldı. Çünkü O'nun çok mütevâzi yaşayışı olup, gösterişten ve iltifâttan hoşlanmazdı. Sâlih bin Beşîr, halifenin huzûruna varınca O'na nasîhat olarak buyurdu ki:

"Ey mü'minlerin emîri! Şimdi sana ba'zı tavsiyelerde bulunacağım. Yalnız sabır etmenizi ve tahammül göstermenizi tavsiye ediyorum. Çünkü Allahü teâlâya en yakın kul, yapılan acı nasîhatlara bile tahammül edip, kabûl edendir. Resûlullahâ (aleyhisselâm) yakınlık isteyen kimselere yakışan, O'nun güzel ahlâkı ile ahlâklanması ve O'nun sünnet-i seniyyesine sarılmasıdır.

Ey mü'minlerin emîri! İşlerinde çok dikkatli ol ve Allahü teâlâdan kork! Sana Allahü teâlâ ilim ve anlayış vermiştir. Bu bakımdan huzûr-ı ilahide "bilmiyorum" diye mazeret beyan edemiyeceksin.

Ey mü'minlerin emîri! Resûlullah efendimiz, ümmetine haksızlık edenlerin hasmıdır. Kim Resûlullaha hasım olursa, Allahü teâlâ da o kimseye hasım olur. Allaha ve Resûlüne karşı gelmesinden dolayı o kimseye, kurtuluşuna mâni olan engeller

hazırlanır. Böyle olunca yarın kıyâmet gününde, ayağını sağlam yere basmak istiyorsan, Allahü teâlânın kitabına (Kur'ân-ı kerîme) ve Resûlullahın sünnet-i seniyyesine sarıl! Bunun için, günahlarını, yaptığın haksızlıkları tekrarlamak sûretiyle, Allaha ve Resûlüne karşı gelmen sana yakışmaz. Ben, bu nasihatimi sana Allah rızâsı için yaptım. Senin de bunlara kulak verip sarılman lâzımdır." Bu nasîhatlar, halifenin çok hoşuna gitti. Hemen O'na hediye ve ihsânlarda bulunulmasını emretti. Fakat Sâlih bin Beşîr, bunların hiç birini kabûl etmedi. Bunun üzerine halife çok ağladı. Sâlih-i Mürrî'nin bu nasihatini, halife kendi özel defterine yazıp dâima onlara uygun hareket etmeye çalıştığı anlatılmaktadır.

> Sâlih el-Mürrî, çok ibâdet eden sâlih bir zât idi. Herkese nasîhat eder, ibretli kıssaları ile insanlara emr-i ma'rûf yapardı. Çok güzel Kur'ân-ı kerîm okurdu ve çok ağlardı. Sâlih-i Mürrî'nin Kur'ân-ı kerîm okuyuşu, çok hüzünlü ve çok güzel olup, dinleyenlere te'sîr ederdi. Onun zamanında Bağdâd'da, ondan daha güzel okuyan kimse yoktu. Hattâ bir kerresinde Kur'ân-ı kerîm okurken, bayılıp yere düştü. Kendisi şöyle anlatıyor: Çok ibâdet eden birisine, Ahzâb sûresi 66.: "O gün, yüzleri Cehennem ateşine döndürülence, (Eyvah bize! Keşki, biz Allaha itaat etseydik, Peygambere itaat etseydik) diyeceklerdir" âyet-i kerîmesini okuyunca, adam bayılıp düştü ve öldü. Sâlih bin Beşîr de, böyle bayılıp düştükten sonra vefât etmişti.

Sâlih bin Beşîr'in hayır ve iyilikleri çoktu. Hattâ öyleydi ki, kime ne yaptığını kendisi asla bilmezdi. Ömrü, hep insanlara nasîhat ve iyilik yapmakla geçmiştir. Allah korkusundan, geceleri sabahlara kadar ibâdet eder ve gözyaşı dökerdi. İnsanlar sohbetini dinlemek için yanına toplanır, ondan istifâde ederlerdi. Süfyân-ı Sevrî, O'nun sohbetinde bulunup dinlediği sözlerinin te'sîrinden dolayı ağlar ve: "Bu zât, sanki bir kavme gönderilmiş bir peygamberdi" derdi. İbn-i Hıbbân da, "Sâlih bin Beşîr, Basra'dakilerin en çok ibâdet edeni ve onların en güzel Kur'ân-ı kerîm okuyanlarındandı. Basra'da, en hüzünlü, ince ve güzel sesiyle Kur'ân-ı kerîm okuyan O idi. Hayır ve iyiliği o kadar çoktu ki, bunların hiçbirini kendisi de bilmezdi."

Rivâyet ettiği hadîs-i şerîflerden ba'zıları:

> **"Hikmet kişinin şerefine şeref katar, köleyi yükselterek sultanlar meclisine oturtur."**

“Bir kimse Allahü teâlânın indinde kendisi için ne olduğunu anlamak isterse, kendisinde Allah için ne var ona baksın.”

“Cum’a gününde bir saat vardır. Mü’min kul o saatte bir şey isterse o kabûl olur.” Eshâb-ı kiram o saatin hangi saat olduğunu sordu. Buyurdu ki: “İkindi ile akşam arasıdır.”

“Cennet ehlinin en aşağı derecede olanının baş ucunda 10 000 hadimin elinde farklı renkte altın ve gümüşten iki sahan vardır. En son yediğini de ilk iştahı ile yer.”

Allahü teâlânın korkusu sebebiyle ağlayıp döktüğü gözyaşlarının çokluğundan, O’nu görenler korkardı. O hep şöyle duâ ederdi: “Allahım! Bize sana itâatta ve sıkıntılar, zorluklar karşısında sabır ihsân et!” Sevdiği dostlarından birisi şöyle diyor: “Ben, ondan daha hüzünlü bir insan görmedim.” Birgün Kur’ân-ı kerîm okumakta olan oğluna şöyle dedi: “Ey oğlum! İşte, hüzünleri canlandıran, günahları hatırlatan, O okuduğundur!”

Kendisi şöyle anlatıyor: Bir gün kabristana gitmiştim. Mezarlara bir baktığımda, dilsiz, sakin ve sessiz bir topluluk gördüm ve onlara şöyle seslendim: “Cesetlerinizi ve rûhlarınızı birbirinden ayırdıktan sonra birleştirecek ve uzun bir imtihandan geçirdikten sonra sizi diriltip haşredecek olan Allahü teâlânın şânı ne yücedir!...”

Bir gün hanımına felç gelmişti. Ona Kur’ân-ı kerîm okuyarak duâ etti ve iyileşti. Sevdikleriden biri gelip “Bu nasıl olur?” diye hayretini belirtince, ona şöyle dedi: “Allaha yemîn ederim ki, bir ölünün üzerine Kur’ân-ı kerîm okundu da, ölü dirildi desen, asla buna bile şaşmam!”

Hikmetlerle dolu daha bir çok sözleri vardır. Buyurdu ki:

“Dünyada lezzeti üç şeyde aramalıdır. Aradığını bulursan, sevinip keyfine bak! Şayet bulamazsan, bu kapının sana kapalı olduğunu bil! Bunlar 1- Namaz kılmak, 2- Kur’ân-ı kerîm okumak, 3- Allahü teâlâyı çok zikir etmek, hatırlamaktır.”

“Allahü teâlânın sana istediğin şekilde lütuf ve ihsânda bulunmasını istiyorsan, kullarına O’nun istediği gibi davranman lâzımdır.”

“Dünyadan sonraki yolculuk çok uzundur. O uzun sefer için, yol azığı hazırlayınız ve biliniz ki, azıkların en hayırlısı, takvâdır.” Ya’nî Allahü teâlâdan korkarak, haramlardan sakınmaktır.

“Dünyânın fânî, geçici olduğunu ve sıkıntılarla dolu olduğunu tanıyan bir kimse, dünyâya sarılmakla nasıl mutlu olabilir?” Ve sonra ağlayarak ilâve etti: “Dünyâ, bizden evvelkilerin artığı, geçmişlerin terk edip boşadığıdır. Buradan, ayrılık zamanı gelmeden önce ayrılın ve ölümü, baş ucunuzda imiş gibi hareket ediniz!”

“İnsanlara şaşıyorum! Onlar ki, azık tedarik etmek ve âhıret yolculuğuna hazırlanmakla emrolunmalarına rağmen, birbirlerini engelleyip oyalanmaktan başka birşey yapmıyorlar.”

---

1) Tehzîb-üt-tehzîb cild-4, sh. 382
2) Târîh-i Bağdâd cild-9, sh. 305
3) Vefeyât-ül-a’yân cild-2, sh. 494
4) Mîzân-ül-i’tidâl cild-2, sh. 279
5) Hilyet-ül-evliyâ cild-6, sh. 165

www.ehlisunnetbuyukleri.com